

Lunds Universitet
Sociologiska institutionen

Att begå ett brott

- Vilka faktorer påverkar ungdomar att begå brott

Författare: Josefin Ståhl
Uppsats Soc 344, 41-60 p
Vårterminen 2004
Handledare: Berit Andersson

Abstrakt

Författare: Josefin Ståhl

Titel: Att begå ett brott – Vilka faktorer påverkar ungdomar att begå ett brott.

Uppsats Soc 344, 41-60 p

Handledare: Berit Andersson

Sociologiska institutionen, vårterminen 2004

Brott är ett socialt komplext fenomen, vad som är brottsligt varierar över tid och olika kulturer. Ungdomar begår flest brott per capita, med en topp vid 15 års ålder. Syftet med denna uppsats är att diskutera utifrån olika teorier vilka sociala faktorer som påverkar storstadsungdomar att gå med i kriminaliserade gäng. Uppsatsen är teoretisk och inriktar sig på två teoriområden: Chicagoskolas brottsekologiska perspektiv samt dagens samhällsutveckling. Utifrån dessa teoriinriktningar förs en diskussion kring hur storstaden och gänget påverkar ungdomar att begå brott. Trots att Chicagoskolas teorier grundar sig i en stad som växte oerhört snabbt under 1900-talets början har jag hittat en hel del likheter i teorierna om dagens samhällsutveckling, även om städer ej växer i samma takt idag. Chicagos framväxt ledde till många förändringar i staden och instabilitet. Även om dagens städer inte växer i denna takt så förändras hela samhället i ett snabbt tempo idag, förändringarna är många och genomgripande. Den instabila miljö som skapades i Chicago går att finna i dagens samhälle med anledning av den snabba samhällsutvecklingen. Skillnaden ligger dock i att i Chicago påverkade instabiliteten de individer som bodde i det speciella området medan instabiliteten i dagens samhällsutveckling påverkar alla individer i samhället. Gänget erbjuder stabilitet, gemenskap som ungdomar saknar i dagens samhälle. Både faktorer i den fysiska och sociala miljön påverkar individens handlingar. Dagens samhällsutveckling kan förstärka dessa faktorer.

Nyckelord: Ungdomsbrottslighet, Chicagoskolan, Samhällsutveckling, Gäng

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	4
1.1	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	5
1.1.1	<i>Avgränsning</i>	5
1.2	METOD	6
1.2.1	<i>Val av metod</i>	6
1.2.2	<i>Litteratur</i>	6
1.2.3	<i>Bearbetning av material</i>	7
1.2.4	<i>Objektivitet</i>	7
1.3	MINA TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	8
1.4	DEFINITIONER.....	10
1.5	DISPOSITION	12
2	TEORIER	12
2.1	CHICAGOSKOLAN	12
2.1.1	<i>Concentric zone theory</i>	13
2.1.2	<i>Social disorganization theory och delinquency areas</i>	15
2.2	PERSPEKTIV PÅ DAGENS SAMHÄLLSUTVECKLING	19
2.2.1	<i>Runaway world</i>	19
2.2.2	<i>Identitetsutveckling i dagen samhälle</i>	21
3	DISKUSSION	24
3.1	STORSTADEN	24
3.2	GÄNG.....	28
4	SAMMANFATTANDE SLUTSATSER	30
5	KÄLLFÖRTECKNING	33

BILAGA 1

BILAGA 2

1 Inledning

Brott är något som funnits sedan urminnes tider. Brott är en intressant företeelse eftersom det ej är något absolut. Vad som är brottsligt varierar mellan olika kulturer, samhällen och i tid. Detta gör brott till ett komplext socialt fenomen, och som alltid vid sociala fenomen är det svårt att utreda orsakssammanhang. Det finns dock många förklaringar till varför brott existerar. Orsaken till kriminalitet lokaliserades av många tidiga brottsteorier till individen. Biologiska, demonologiska och psykologiska förklaringar söktes för att klargöra varför individer utförde brott. Den sociologiska forskningen kring kriminalitet inriktades även på relationen mellan staden som livsmiljö och dess sociala problem, inklusive brott. I Storbritannien, som var det första urbaniserade landet, utfördes många av de tidiga studierna om stadsmiljön som kriminalitetsalstrande. 1839 rapporterade Rawson att antalet kriminella var fem gånger större i vissa kommuner runt om England och Wales. I London studerade Mayhew 1862 brottslighetens rumsliga fördelning i stadsmiljön.¹

Stadssociologi och kriminologi var nära förbundna forskningsområden i den tidiga sociologiska forskningen omkring brott. Teorier utvecklades om att brott, liksom andra beteenden, är en social produkt. I Chicago utfördes under 1900-talets första hälft omfattande undersökningar om staden och dess aspekter på kriminalitet. Chicagoskolan har kommit att bli väldigt inflytelserik inom kriminologiområdet under hela 1900-talet. Shaw och McKays omfattande studie *Juvenile Delinquency and Urban Areas* är troligen den mest välkända studien av brottslighet i stadsmiljö.

Min utgångspunkt för denna studie är att olika omständigheter och miljön styr vem som utför en brottslig handling. Jag har valt att studera och diskutera det brottsekologiska perspektivet i Chicagoskolan. Eftersom jag är intresserad av varför en individ börjar begå brott, inte varför man fortsätter, så anser jag att det är relevant att titta på hur ungdomars brott kan förklaras. Även om vuxna står för 80 % av brotten begår ungdomar flest brott per capita. Brottsaktiviteten har en topp vid 15 års ålder.² Hur kan denna ungdomliga brottsaktivitet förklaras? Näst intill alla ungdomsbrott är gängrelaterade på ett eller annat sätt³. Hur stor betydelse har gäng-

---

¹ Shaw et al, (1969) samt Wikström (1987)

² Ahlberg (1996)

³ Sarnecki (1983)

et? Jag kommer att speciellt diskutera gänget och ungdomars identitetsutveckling ur det brottsekologiska perspektivet.

Hur påverkar det moderna samhället ungdomars brottsbenägenhet? Dagens samhälle kräver en gemenskap utanför familjen för att ungdomarna skall kunna skapa en egen identitet. Varför söker man sig då till kriminella gäng? Kanske av samma skäl som man går med i en fotbollsklubb då det finns ett intresse för fotboll? Jag tror dock inte att de flesta ungdomar som hamnar i kriminella gäng har haft ett ursprungligt intresse av att begå brott. Denna uppsats är inriktad på att granska teorier om storstadsungdomar i gäng och deras brottsdebuter.

1.1 Syfte och frågeställningar

Mitt syfte med denna uppsats är att utifrån olika teorier diskutera vilka sociala faktorer som påverkar storstadsungdomar till att gå med i kriminella gäng.

Följande frågeställningar styr diskussionen:

- Hur ser det brottsekologiska perspektivet på stadsungdomars brottsdebut?
- Vilka faktorer i den moderna samhällsutvecklingen påverkar stadsungdomar att begå brott?
- Vilken roll spelar storstaden och gängen för ungdomars brottsdebut?

1.1.1 Avgränsning

Kriminologin är en vetenskap som till stor del har varit och är inriktad på männens brottslighet eller den totala brottsligheten. I och med att det är nästan tio gånger så vanligt⁴ att män registreras för brott handlar även teorierna om den totala brottsligheten om män. Trots att det är intressant och viktigt att undersöka den kvinnliga brottsligheten har jag avgränsat mig från detta. Denna avgränsning har gjorts då Chicagoskolans studier kring brottslighet inriktade sig på pojkgäng. Som jag nämnt tidigare har jag även avgränsat mig från teorier som förklarar varför individer fortsätter att begå brottsliga handlingar.

---

⁴ SCB (1986)

1.2 Metod

1.2.1 Val av metod

För att kunna svara på mina frågeställningar förde jag inledningsvis en diskussion kring vilka metoder som skulle vara lämpliga. En enkätundersökning var ej relevant då jag antog att den ungdomsgrupp jag är intresserad av att undersöka inte har så stor benägenhet att svara på enkät om sin brottslighet. En första tanke var intervjustudie för att få ungdomarnas egen upplevelse. Frågan var då hur jag skulle närma mig dessa ungdomar. Skulle jag kontakta redan dömda för att höra varför de begick brott. Men mitt intresseområde innefattar inte bara de som blivit dömda, utan det hade varit intressantare att undersöka ett gäng vilket jag ansåg vara svårtillgängligt. Jag tror ej heller att mina frågeställningar skulle kunna besvaras genom en intervjustudie då jag även är intresserad av hur individen påverkas av den fysiska miljön. För att svara på detta hade jämförande studier över hela staden fått göras.

Då jag är intresserad av hur den fysiska och sociala miljön, som Chicagoskolan tar upp, samt hur samhällets utveckling bidrar till det första brottet föll valet på en litteraturstudie. Det finns mycket skrivet om både Chicagoskolan och samhällsutvecklingen men jag har inte funnit någon litteratur som har kopplat ihop dessa teoriområden.

1.2.2 Litteratur

För att få fram litteratur för att kunna svara på mina frågeställningar har jag bland annat använt mig av kurslitteratur som jag kommit i kontakt med under mina studier i sociologi och pedagogik. Övrig litteratur som jag använt mig av har jag sökt i databaserna vid Lunds Universitetsbibliotek, Malmö Högskolas bibliotek samt vid Malmö stadsbibliotek. Jag har använt mig av sökord såsom ungdom, ungdomsbrottslighet, gäng, kriminalitet, delinquency. Jag fick även en del tips om böcker och författare från min handledare. En del av den litteratur jag använt mig av har varit äldre. När det gäller Chicagoskolans teorier är detta inte särskilt konsigtigt då studierna är från 1900-talets första hälft. När det gäller teorier kring gäng, har det varit svårt att finna nya skrivna teorier, så här använder jag mig av en del böcker skrivna på 1970-80 talet. Jag har i första hand använt mig av primärlitteratur det har dock vid några tillfällen varit svårt att finna originalböckerna.

1.2.3 Bearbetning av material

Tolkning och analysbearbetning sker kontinuerligt under hela forskningsprocessen.⁵ Redan vid insamlandet av material sker den första analysen. Denna ursprungliga analys har stor betydelse då den vävs in och fortsätter genom hela arbetet.⁶ Den första tolkningen och analysen påbörjades vid insamlandet av litteratur. En hel del litteratur gick igenom och en del av denna ”ratades” då den inte gav någon information som hjälpte mig att svara på mina frågeställningar. Efter en första utsortering av litteratur sökte jag vidare efter ny litteratur som kunde ge ytterligare infallsvinklar på mina frågeställningar. En ny bortsortering av litteratur skedde. Efter ett antal införskaffningar och bortsorteringar blev den litteratur kvar som återfinns i källförteckningen. Därefter studerades litteraturen mer noggrant och jag markerade och kodade de stycken som var av intresse för min uppsats. Kodningen utfördes på det sättet att jag gjorde olika noteringar om vilket område stycket tog upp. Efter denna kodning tittade jag på de stycken med samma kodning och såg hur jag kunde bearbeta detta till en text. Under hela kodningsprocessen förde jag anteckningar när idéer till slutsatser dök upp och hur teorierna antingen kunde kopplas ihop eller stod i motsats till varandra.

1.2.4 Objektivitet

Inom positivismen, som har sitt ursprung i naturvetenskapen, tror man på absolut kunskap. För att nå den ”sanna” och ”säkra” kunskapen måste allt det som man tror sig veta men egentligen inte vet skalas bort. Kvar blir då ”hårda” fakta.⁷ Positivismen ställer krav på total objektivitet. Dock är total objektivitet inte möjlig vid studier av samhällsfenomen. Detta då forskaren själv är en deltagare av det samhälle som studeras. Forskarens grundläggande värderingar och synsätt, som ej går att frigöra sig ifrån, påverkas av forskarens egna upplevelser av samhället och människorna i det. Samhällsvetenskaplig forskning handlar inte om objekt som går att distansera sig ifrån utan det rör sig ofta om ting vi har en nära relation till. Detta gör att en objektiv och värderingsfri samhällsvetenskap inte är möjlig. Det vetenskapliga arbetet präglas alltid av de värderingar man utgår ifrån, lika så påverkar värderingarna forskarens val när det gäller val av frågeställning, metoder, begreppsapparat samt hur resultaten skall presenteras.⁸

---

⁵ Holme et al (1991)

⁶ Davis (1996)

⁷ Thurén (1991)

⁸ Holme et al (1991)

I stället för det positivistiska objektivitetsidealet kan ett modifierat objektivitetsbegrepp användas. Detta begrepp ställer krav på saklighet och öppenhet i framställningen. Eftersom det inte går att frigöra sig från sina värderingar är det viktigt att dessa klargörs och presenteras i rapporten. Då kan läsaren förstå resultatet och får en måttstock att relatera både sin egen uppfattning och forskarens behandling av ämnet till⁹.

1.3 Mina teoretiska utgångspunkter

Under detta kapitel presenterar jag mina egna teoretiska utgångspunkter gällande sociologi och kriminologi samt vilket perspektiv jag har på förhållandet samhälle/individ.

Jag anser att en persons handlingar är beroende av personens kontext. Kontexten är en social konstruktion som är beroende av bland annat vad individen har upplevt samt vilken miljö, sammanhang och sällskap hon befinner sig i. Även ett skrivet dokument har en kontext, dokumentet påverkas bland annat av hur det är skrivet, för vilken publik och av vilket syfte det är skrivet. All data har en social bakgrund och kan således ej presentera någon neutral bild av verkligheten.¹⁰ Därför är det viktigt att presentera kontexten som denna uppsats växt fram ur.

Två olika citat kan belysa hur jag ser på sociologi. Det första handlar om Bourdieus sociologi:

”/.../Bourdieu utgår från att sociologi är en relationell vetenskap, dvs. att den behandlar relationer - inte individer och grupper.”¹¹

Det andra citatet är från Abrams *Historical Sociology*:

”/.../sociologically, society must be understood as a process constructed historically by individuals who are constructed historically by society.”¹²

I den sociala världen är människan någon som både skapar samhället och samtidigt blir skapad av samhället. Abrams¹³ betonar att individualitet liksom samhället är och kan enbart vara historiskt konstruerat. Han tar även upp andra som framhävt detta. Exempelvis Strauss, som menar att identiteten inte enbart berättar individens historia utan även samhällets, och att indi-

---

⁹Svenning (1997)

¹⁰Hammersly et al (1995)

¹¹Gesser (1996) sid. 13

¹²Abrams (1982) sid. 227

vider är medlemmar i grupper som är deras egna produkter från det förgångna. För att kunna förstå individer måste man se på dem som inbäddade i den historiska kontexten.

Bourdieu fångar denna samhälliga, historiska kontext med sina begrepp habitus och fält. Dessa begrepp kan definieras enligt följande:

”Habitus täcker /.../ den process varigenom människor socialiseras in i ett system av dispositioner som möjliggör för dem att vid lämpliga tillfällen utföra en passande social aktivitet som uttrycker, upprätthåller och återskapar det sociala fält som i sin tur styr just denna aktivitet.”¹⁴

Individens val och handlingar påverkas således av den egna bakgrunden och den aktuella situationen. Den *klassiska skolan* (1700-talet) inom kriminologin hävdar att människan har en *fri vilja*. Hur man väljer styrs av hedonism, man kalkylerar och väger lidandet mot lyckan. Från denna teori utvecklades på 1980-talet *rational choice* teorin som förklarar brottsligheten med att en person som väljer att utföra en kriminell handling har gjort ett rationellt val.¹⁵ Till en viss del kan utförandet av ett brott vara ett rationellt val, men jag tror inte att det kan förklara hela brottsligheten. Min sociologiska syn grundar sig på att en persons val påverkas av både den samhälleliga och den personliga kontexten. Många val kan därmed bli påtvingade vare sig individen är medveten om det eller ej.

Min kriminologiska utgångspunkt är att alla kan utföra en brottslig handling, ingen föds kriminell. Då vårt jag skapas i interaktion med andra spelar miljön runt omkring en stor roll. Att man utför brottsliga handlingar kan bero på hur ens socialiseringsprocess har sett ut. Reckless förklarar brottsligheten med sin *push and pull* teori. Push-faktorer innebär att sociala faktorer som fattigdom kan fösa en individ till ett kriminellt liv. Pull-faktorer såsom möjligheter, tillfällen och impulsiv aggressivitet står för faktorer som kan dra en person till brottslighet.¹⁶ Detta förklarar varför inte alla med liknande socialiseringsprocess begår brott det krävs också att man hamnar i en särskild miljö. I detta synsätt blir individen irrelevant, det är de yttre faktorerna och vilka sociala kontexter man befinner sig i som driver individen till brott, vilket diskuteras i Chicagoskolans brottsekologiska teorier.

---

¹³ Abrams (1982)

¹⁴ Gesser (1996) sid. 17

¹⁵ Lilly et al. (1995)

¹⁶ Lilly et al (1995)

1.4 Definitioner

Då denna uppsats behandlar ungdomars brottsdebuter är **ungdomar** det första ordet att definiera. Det finns inga definitiva åldersgränser för vem som är ungdom utan ungdomsåren eller ungdomstiden räknas till tidsperioden mellan barndom och vuxenhet. Ungdomsåren kallas även ibland för gängåldern, då det intensiva behovet av gruppsamvaro och gemenskap är utmärkande¹⁷. Ungdomsperioden kan variera från individ till individ.

Av begreppet **gäng** finns det många olika definitioner. En gängse definition är att:

”/.../ett gäng är en spontant bildad primärgrupp av tonåringar.”¹⁸

När man talar om grupp i socialpsykologisk mening skall relationerna mellan individerna i gruppen vara relativt bestående. Gruppens medlemmar bör även ha ett mer eller mindre uttalat gemensamt mål.¹⁹ En *primärgrupp* är en relativt liten grupp som består av nära och varaktiga relationer, som är mer centrala för individen. Exempel på en primärgrupp är familjen.²⁰

Yablonsky menar att gänget varken är en grupp eller en oorganiserad samling individer. Gänget är en flytande mellanform som benämns *near-group*. Gängens funktion som grupp varierar över tid och mellan olika gäng. *Near-group* definieras av: diffusa rolldefinitioner, begränsad sammanhållning, obeständighet, minimal samstämmighet av normer, skiftande medlemskap, oklart ledarskap och oklart formulerade förväntningar på medlemmarna.²¹

Min definition av gäng är något mer strukturerad än *near-group*. Relationerna i gänget är centrala för medlemmarna. I gänget finns en vision av ett gemensamt mål, men antagligen ser de individuella målen olika ut. För att gänget skall kunna påverka individens liv måste gängets relationer vara centrala och viktiga för medlemmarna.

Att definiera begreppet **brott** är inte så lätt som man först kan tro. Vilka handlingar som definieras som brottsliga varierar mellan olika kulturer, länder och tidpunkter. Ett lands ekono-

---

¹⁷ Blomberg (1971)

¹⁸ Sarnecki (1983) sid 20

¹⁹ Sarnecki (1983)

²⁰ Sarnecki (1983)

²¹ Sarnecki (1983)

miska, sociala och kulturella utveckling påverkar vilka brott och vilka straff som råder.²² Ändrade samhällsförhållanden leder till uppkomsten av nya brottstyper.²³ Det finns således inget absolut brottsbegrepp, den legala definitionen är:

”En gärning som i lag eller annan författning är belagd med straff, dvs böter eller fängelse.”²⁴

Lagarnas innehåll och tillämpning varierar. Det finns både handlingar som är skadliga för samhället men som inte är kriminaliserade och relativt oskyldiga beteenden som är kriminaliserade. I stället för att använda sig av den legala brottsdefinitionen talar ofta amerikanska forskare om *anti-socialt beteende*, *social missanpassning* eller *avvikande beteende*, det vill säga beteenden farliga för samhället oavsett kriminalisering eller ej. Dessa begrepp är dock vaga, variabla och relativa.²⁵ I den engelska litteratur jag studerat används termen *delinquency*, jag har översatt denna term till brottslighet vilket ej stämmer helt överens med den engelska betydelsen, då delinquency inrymmer fler och mildare företeelser.

Med *ungdomsbrottsling* menar jag en individ som befinner sig mellan barndom och vuxenhet som utför handlingar som strider mot den rådande allmänna samhälleliga moraluppfattningen.

Ett annat begrepp som tas upp i uppsatsen är *socialisation*. Detta begrepp har getts många olika definitioner och tolkningar. En tolkning är att socialisationen är den process i vilken individer förvärvar kunskap, färdigheter och dispositioner som gör det möjligt för dem att fungera som mer eller mindre dugliga medlemmar i grupper och samhället. I socialisationen sker en inläring av, i samhället, accepterade sociala roller och godkända värderingar.²⁶

Socialisationen, som delas in i *primär* och *sekundär* äger rum i en social kontext. Den primära sker oftast inom familjen och den sekundära inom formella organisationer. Den sekundära socialisationen anses inte lika känslomässig som den primära, men i vissa sociala kontexter kan den sekundära socialisationen göras mycket lik den primära och bli lika effektiv.²⁷

---

²² Bondeson (1974)

²³ Sveri (1974)

²⁴ Bonniers compact lexicons (1997)

²⁵ Bondeson (1974)

²⁶ Bondeson (1974)

²⁷ Bondeson (1974)

1.5 Disposition

I kapitlet 2 *Teorier* presenterar jag de två teoriinriktningar jag valt att arbeta med, Chicagoskolans ekologiska perspektiv samt teorier om dagens samhällsutveckling. I följande kapitel 3 *Diskussion*, diskuteras dessa teorier i förhållande till storstaden och gäng, två aspekter som tas upp i båda teoriinriktningarna. Diskussionen vidgas även till en del andra teorier kring dessa teman. Sist i uppsatsen summerar jag mina slutsatser i kapitel 4 *Sammanfattande slutsatser*.

2 Teorier

För att förstå en handling behövs många förklaringar, vilket nedanstående citat illustrerar.

”Människan utsätts /.../ för miljötryck i olika riktningar, och hennes beteende dirigeras av en mångfald behov som ofta motarbetar varandra. Utan kännedom om de miljöfaktorer den enskilde individen påverkats av och de behov som styr hans handlingar, kan hans beteende för oss framstå som oförklarligt och meningslöst.”²⁸

För att förklara ett socialt fenomen krävs således många olika perspektiv. Inom kriminologin finns det flera olika teorier som går ut på att förklara och skildra olika aspekter. De teorier som inriktat sig på vilka omständigheter som orsakar debuten kan ej ensamt förklarar varför man fortgår med en kriminell karriär. Chicagoskolan var i huvudsak inriktad på att förklara varför människan börjar begå brott. Exempel på fortsättningsteorier är subkulturteorier och stämplingsteorier.²⁹ För att svara på uppsatsens frågeställningar har jag valt att utgå från Chicagoskolan, som belyser utvecklingen i 1900-talets början, och ställa denna skola mot några teorier som belyser den senmoderna samhällsutvecklingen.

2.1 Chicagoskolan

Kriminologi och stadssociologi var nära relaterade forskningsområde i den sociologiskt inriktade kriminologins första utvecklingsskede. Chicagoskolan undersökte storstaden ur ett socialekologiskt perspektiv under 1900-talets första hälft. Socialekologiskt perspektiv är:

---

²⁸ Blomberg (1971) sid. 14

²⁹ Lindgren (1998)

”/.../studiet av människors förhållande till sin sociala och fysiska miljö. /.../[Vid] studiet av brottslighet har denna miljö ofta blivit liktydig med stadsmiljön.”³⁰

Den brottsekologiska forskningen är i huvudsak koncentrerad kring närmiljöns och grannskapets betydelse för brottsligheten. Det finns ingen enhetlig brottsekologisk teori, Chicagoskolan inriktar sig främst på hur egenskaperna i bostadsområdet påverkar framför allt ungdomarnas brottsbenägenhet.³¹

”The Chicago school of criminology - argued that one aspect of American society, the city, contained potent criminogenic forces.”³²

Under den sista halvan av 1800-talet växte städerna i USA i snabb takt och Chicagos framväxt var exceptionellt hög. 1840 hade Chicago 4470 invånare och 1910 hade antalet stigit till över två miljoner.³³ Med anledning av denna utveckling blev Chicagouniversitetet centrum för empirisk orienterad sociologi med inriktning på den snabbt växande storstadsmiljöns sociala problem.³⁴ Chicagoskolan intresserade sig för de sociala processer som styrde stadens utformning och de sociala konsekvenser, såsom brott, som uppstod av den snabba tillväxten.³⁵

De teorier som växte fram på Chicagouniversitetet under 1900-talets början är välkända inom sociologin/kriminologin och är än idag intressanta. Jag har valt att använda mig av Chicagoskolan med inriktning på Park och Burgess teorier om hur staden växer samt Shaw och McKays studier om ungdomsbrottsligheten.

2.1.1 Concentric zone theory

I och med Chicagos snabba framväxt utarbetades teorier om hur stadens storlek ökar. Park såg att staden växte inifrån med det centrala affärsdistriktet som drivkraft. Industrins och affärsverksamhetens strävan att lokalisera sig strategiskt bestämde utformningen av stadssamhället. I stadens centrala delar drevs marknadspriserna upp och bostadsområdena trängdes bort, de kvarvarande bostäderna blev oattraktiva och tilläts att förfalla.³⁶

---

³⁰ Wikström (1987) sid. 7

³¹ Wikström (1987)

³² Lilly et al (1995) sid. 38

³³ Shaw et al (1969)

³⁴ Lindgren (1998)

³⁵ Wikström (1987)

³⁶ Wikström (1987)

Liksom Park förkastade Burgess att en stad växer fram slumpmässigt. Han utvecklade *the concentric zone theory* som innebar att städer växer fram radiellt i en serie av koncentrisk zoner eller ringar. Burgess beskrev fem zoner. I mitten låg zon I, *the loop*, med affärs- och företagsverksamheter. Zon II var *the zone in transition*. Zon III var *the zone of workingmen's homes*. De dyraste bostadsområdena fanns i de yttersta zonerna, zon IV och zon V, *the residential zone* och *the commuters zone*. Zon V låg utanför statsgränsen.³⁷

Det var *the zone in transition* som var den intressanta. Även om staden inte växte skulle industri- och de kommersiella områdena vara mindre åtråvärda att bosätta sig i än områden längre ut. Rök och sot från de närliggande industrierna förfulade området med de gamla byggnaderna samtidigt att buller och lukter från industrierna gjorde området mindre attraktivt. Byggnaderna i området missköttes och tilläts förfalla. I dessa slumområden bodde industriarbetare, socialbidragstagare, utlandsfödda, nyligen inflyttade och immigranter från södern.³⁸ Befolkningssammansättningen i områdena var föränderlig eftersom när någon fick ekonomiska möjligheter flyttade de därifrån och platsen fylldes av nya grupper av invandrare.³⁹ Dessa minst eftertraktade bostadsområdenas förfall och placering vid fabrikerna samt immigrationsvågorna och fattigdomen där ledde till att familje- och de kollektiva banden försvagades. Social instabilitet (*social disorganization*) skapades, Burgess ansåg att denna sociala instabilitet orsakade en rad socialt avvikande beteende exempelvis brott.⁴⁰

Grannskapet var Chicagoskolans brottsekologis viktigaste analysnivå. Två begrepp som blev betydelsefulla för brottsekologin och som illustrerar grannskapet är *naturliga områden* och *social instabilitet*. Båda dessa sågs som konsekvenser av stadens tillväxtprocesser. De grannskap där människor med liknande karakteristiska samlades benämndes *naturliga områden*. I dessa områden skapades likheter i värderingar och normer mellan människorna. De grannskap som präglades av en stark etnisk blandning och hastiga befolkningsförändringar betecknades som *socialt instabila* och detta kopplades till ökningen av de olika sociala problemen där.⁴¹

---

³⁷ Lilly et al (1995)

³⁸ Shaw et al (1969)

³⁹ Wikström (1987)

⁴⁰ Lilly et al (1995)

⁴¹ Wikström (1987)

2.1.2 Social disorganization theory och delinquency areas

Det var mot denna bakgrund som Shaw och McKay genomförde sina empiriska studier. De studerade manliga ungdomsbrottslingar över flera årtionden. Deras geografiska undersökningar över var ungdomsbrottslingarna bodde, visade en häpnadsväckande regelbundenhet trots att flera år skilde mellan undersökningsperioderna. I deras studie *Delinquency Areas* som kom ut 1929 undersökte de cirka 60 000 adresser i Chicago som tillhörde pojkar anklagade för skolkning eller kriminella aktiviteter och som hade varit i kontakt med skolledningen, polisen eller rätten. Spridningen av adresserna var ojämnt fördelat över staden. Flertalet av pojkarna bodde i de centrala områdena med låg ekonomisk status och få bodde i ytterområdena med hög ekonomisk status.

Mellan den 1 januari 1927 och den 31 december 1933 studerade Shaw och McKay 8 411 olika pojkar som blivit förda framför Cook Countys ungdomsdomstol. Koncentrationen av var dessa pojkar bodde var störst direkt norr och nordväst omkring *the loop* samt i områdena en bit söder om och västerut direkt utanför norra delen av *the loop*⁴². Områdena med hög koncentration av ungdomsbrottslingar stod i nära relation med var industrin och de kommersiella områdena var belägna. Detta stämde överens inte bara med de centrala områdena utan även med andra industriella områden längre ut. Men det var i områdena som rymdes i Burgess zone in transition som de flesta av pojkarna bodde. Dock var det inte alla område runt *the loop* som hade hög brottslighet, men dessa områden hade en annan fysisk och social karaktär.⁴³

Shaw och McKay studerade även hur andra sociala problem så som skolkning, brottslighet hos unga vuxna (17 -20 år), spädbarnsdöd, tuberkulos och psykiska sjukdomar var spridda i staden. De fann att de 16 områden som hade den högsta frekvensen av skolkande pojkar var även de 16 områden som hade högst frekvens av unga vuxna brottslingar. Även frekvensen av spädbarnsdöd, tuberkulos och psykiska sjukdomar var hög i områden med stort antal ungdomsbrottslingar.⁴⁴

Relationen mellan ungdomsbrottslighet och andra sociala problem bör enligt Shaw och McKay inte ses som ett fenomen utan av orsak och verkan-natur. Båda variablerna kan ses som en liknande påverkan av en tredje faktor. Skillnaderna i områden med hög andel av ung-

---

⁴² Se bilaga 1 och 2

⁴³ Shaw et al (1969)

⁴⁴ Shaw et al (1969)

domsbrottslingar och i områden med låg andel studerades och delades in under tre rubriker: fysisk status, ekonomisk status och befolkningens sammansättning. Det fanns stora skillnader i de områdenas *fysiska status*. Den största mängden ungdomsbrottslingar var ofta funna i, eller i angränsande, områden med tung industri eller handel. Dessa områden hade även det högsta antalet utdömda byggnader. Den industriella invasionen och den fysiska försämringen gjorde området mindre attraktivt för boende och de som hade råd flyttade därifrån. Dessa faktorer bidrar till utvecklingen av en generell situation som främjar ungdomsbrottsligheten. Relationen mellan områdets *ekonomiska status* och områdets andel ungdomsbrottslingar var tydlig. Desto fler familjer på socialbidrag det fanns i ett område, desto fler ungdomsbrottslingar bodde där. Områden med låg hyra och där få äger sina egna hem var även områden med en hög ungdomsbrottslighet. *Befolkningens sammansättning* var brokig i områden med hög andel ungdomsbrottslingar, dessa områden var bebodda av utlandsfödda och svarta. Även om den nationella kombinationen av befolkningen ändrades hade området fortfarande ett högt antal ungdomsbrottslingar. I områden med denna sociala karaktär genererade utlandsfödda, infödda, nya nationers immigranter och äldre immigranter samma nivå av ungdomsbrottslingar. Utlandsfödda och nya immigranterna som levde i fysiskt bra områden med hög ekonomisk status skapade en låg andel ungdomsbrottslingar. Brottsligheten var högre i slumgrannskapet oavsett vilken etnisk grupp som bodde där.⁴⁵

”High or low rates of delinquents are not permanent characteristics of any ethnic or racial group. Each population group experienced high rates of delinquents when it occupied the areas of first settlement, and these rates went down as the groups either moved out to better areas or moved toward stability in the same areas”⁴⁶

Shaw och McKay utvecklade *social disorganization theory*. De upptäckte att låg brottslighet i ett område reflekterade att det existerade en stabil institutionell struktur och att hög brottslighet var ett tecken på att apparaten hade blivit sönderbruten, vilket ofta skedde av den snabba förändringen i befolkningen⁴⁷. Detta ledde till ett antagande om att det var naturen av grannskapet och inte människorna i grannskapet som reglerade involverandet i brott⁴⁸.

---

⁴⁵ Shaw et al (1969)samt Lilly et al (1995)

⁴⁶ Shaw et al (1969) sid 384

⁴⁷ Shaw et al (1969)

⁴⁸ Lilly et al (1995)

I områden med hög ekonomisk status och låg andel ungdomsbrottslingar fanns det generellt en likhet i invånarnas attityder, refererade till de konventionella värderingarna, Barnen blev erbjudna traditionella aktiviteter i området. Alla i området var inte laglydiga men de olagliga aktiviteterna utfördes i andra delar av staden. På så sätt blev barnen i området isolerade från direkt kontakt med dessa avvikande former av vuxet beteende.⁴⁹

”/.../in the areas of low rates of delinquents there is more or less uniformity, consistency, and universality of conventional values and attitudes with respect to child care, conformity to law and related matters; whereas in the high-rate areas systems of competing and conflict moral values have developed.”⁵⁰

Det var fortfarande de konventionella traditionerna och institutionerna som dominerade områden med hög andel ungdomsbrottslingar. Här hade dock brottsligheten utvecklats till en kraftfull konkurrent livsstil. Brottsligheten lockade pojkarna genom att ge dem ett sätt att säkra ekonomisk vinst, prestige och tillfredsställa andra behov. De småbrottsliga grupper eller kriminella organisationer som erbjöd pojkarna detta hade ofta stort inflytande, makt och prestige. Områdena karaktäriserades av en bred mångfald i normer och standardbeteenden. Moralerna och värderingarna spände från de konventionella till raka motsatsen. Inom samma område kunde en handling som stöld anses som rätt och riktig i vissa grupper och som omoralisk och fel i andra grupper. De traditionella värderingarna symboliserades av till exempel familjen och kyrkan, medan de avvikande värderingarna symboliserades av grupper och institutioner som leddes av vuxna kriminella gäng. Barnen blev således utsatta för en stor variation av motsägelsefulla normer och beteendeformer i motsats till det relativt enformiga och konventionella mönster barnen i områden med låg andel ungdomsbrottslingar blev presenterade för.⁵¹

För de slumartade områdena kring stadskärnan med många ungdomar kända för brott, (*Burgess zon in transition*) skapade Shaw begreppet *delinquent area* (brottsområde)⁵². I områdena som kännetecknades av hög andel utdömda byggnader, en befolkningssammansättning med låg socioekonomisk status och hastiga etniska förändringar samt diverse andra sociala problem skapades en svag social kontroll. Familjen som representerade de konventionella värderingarna blev i dessa områden starkt påverkade av de flera olika skiljaktiga system av värde-

---

⁴⁹ Shaw et al (1969)

⁵⁰ Shaw et al (1969) sid 170

⁵¹ Shaw et al (1969)

⁵² Wikström (1987)

ringar som de utsattes för. Även om familjen representerar de konventionella värderingarna fanns det en familjemedlem, en släkting eller en vän som tjänade sitt uppehälle genom olagliga verksamheter. Detta tenderade till att naturalisera familjens opposition till det kriminella systemet. En annan orsak till att familjerna ej lyckades föra in pojkarna på traditionella aktiviteter var att pojkarna ofta var så integrerade i de kriminella ungdomsgängen att gängen utövade mer kontroll än familjerna.⁵³ Av den snabba urbana tillväxten, migrationen och fattigdomen blev familjer och andra konventionella institutioner, exempelvis skolor och kyrkor, ansträngda och ofta sönderbrutna och social instabilitet fick övertaget⁵⁴. Ungdomarna i området fick varken det stöd eller den tillsyn som de behövde för en sund utveckling⁵⁵.

Den svaga sociala kontrollen skapades av mobiliteten (många in- och utflyttningar) och heterogeniteten (stor etnisk blandning) i det socialt instabila grannskapet. Områdena saknade en social struktur med vilken allmänna värden kunde uppnås och gemensamma problem lösas. Det var svårt att skapa solidaritet och samförstånd på grund av mixen av olika kulturer samt blandningen med vana stadsbor och nyinflyttade landsbygdsbor. Institutioner såsom familjen, skolan eller grannskapet i sig klarar ej av att utöva någon speciell social kontroll,⁵⁶. Då de boende i området hade som mål att flytta därifrån till ett bättre bostadsområde ledde det till att problemen i det nuvarande området ej var någon direkt angelägenhet för invånarna.⁵⁷

Shaw och McKay intervjuade ungdomsbrottslingar och genom dessa intervjuer kom de fram till att socialt instabila områden hjälper till att producera och upprätthålla kriminella traditioner. Ungdomarna blir ofta involverade i brott genom deras umgänge med syskon eller andra gängmedlemmar.⁵⁸ Den höga koncentrationen av brott i området leder till att ungdomarna kommer i kontakt med inte bara brottsaktiva individer utan även med grupper som sanktionerar detta beteendet och pressar medlemmarna till att utföra brottsliga handlingar, allt enligt gruppstandarden.⁵⁹

---

⁵³ Shaw et al (1969)

⁵⁴ Wikström (1987)

⁵⁵ Lilly et al (1995)

⁵⁶ Wikström (1987)

⁵⁷ Shaw et al (1969)

⁵⁸ Lilly et al (1995)

⁵⁹ Shaw et al (1969)

”This contact means that the traditions of delinquency can be and are transmitted down through successive generations of boys, in much the same way that language and other social forms are transmitted.”⁶⁰

Ungdomarna har inte bara kontakt med jämnåriga utan även äldre brottslingar vilka i sin tur har haft kontakt med brottslingar innan dem ända bak till den tidigaste historien av områdets traditioner som förs vidare från generation till generation.⁶¹

2.2 Perspektiv på dagens samhällsutveckling

Chicagosskolans teorier utvecklades i en samhällig kontext präglad av industrialism. Samhällets konstruktion har sedan dess förändrats. Hur står sig Chicagoskolans perspektiv i vår egen tid? Hur det moderna samhället ser ut och hur det påverkar individerna i det har studerats av flertalet forskare:

”The question of modernity, its past development and current institutional forms, has reappeared as a fundamental sociological problem at the turn of the twenty-first century.”⁶²

Dagens samhälle betecknas även som det *senmoderna* då det har skett en ständig och accelererande omvandling av sociala villkor och kulturella orienteringsmönster under de senaste årtiondena. Möjligen är slutet av 1950-talet och början av 1960-talet omslags- eller brytningsperioden eftersom den kulturella moderniseringen då på allvar bröt igenom i människornas vardagsliv med hjälp av framväxten av medie- och informationssamhället.⁶³

2.2.1 Runaway world

Giddens⁶⁴ har utvecklat en teori om moderniteten och dess förutsättningar för individens identitetsutveckling och sociala vardagsliv. Moderniteten refererar till de institutioner och beteendeformer som främst etablerades i det postfeodala Europa. Under 1900-talet har dessa blivit mer och mer generella för hela världen.⁶⁵ Den moderna världen benämns som en *runaway world*, inte bara då hastigheten på de sociala förändringarna är hög, utan även för modernitetens dynamism. Inte i något tidigare system har takten på den sociala förändringen varit snab-

---

⁶⁰ Shaw et al (1969) sid 174

⁶¹ Shaw et al (1969)

⁶² Giddens (1991) sid. 1

⁶³ Sernhede (1996)

⁶⁴ Giddens (1991)

⁶⁵ Giddens (1991)

bare. Ej heller har graden och på vilket djup de påverkar existerande sociala bruk samt beteendeformer varit mer omfattande. Modernitetens institutioner har en förmåga att undergräva traditionella vanor och seder samt har en global effekt.⁶⁶

Bondesamhället präglades av fast rutin och erbjöd ungdomarna en trygg miljö, lugnt livstempo, fasta värderingar och få förändringar. I det moderna samhället finns det ett stort antal omständigheter som skapar oro och ångest då samhället har blivit mer komplicerat, tempot är högre och samvaron mer opersonlig. Dagens storstadsmiljö karaktäriseras av hetsigt tempo och mångfaldigt stimuli som ofta dirigerar i olika riktningar.⁶⁷ Det moderna samhällets grundläggande drag är osäkra normer och värden, pluralism, mångtydighet i livsföringar och livsinställningar samt ökad självreflektion. Samhällets sociala integration och individens identitetsutveckling hotas av de otydliga roller som uppstår på grund av det moderna livets kulturella mångfald och av att en mängd olika livsstilar lever parallellt.⁶⁸ Det finns många faktorer i samhället som gör att människor inte anser att de kan påverka sin situation eller samhället i stort⁶⁹. Moderniteten förändrar dramatiskt det dagliga sociala livets natur och påverkar de mest personliga aspekterna av våra upplevelser.⁷⁰ Den senmoderna verkligheten påverkar alla oavsett om man bor i urbana centra eller på landet, oavsett klass, kön eller generation. Alla blir påtvingade det mediala flödet av information och bilder:

”De bilder av verkligheten som media skapar tenderar att bli verkligare än den verklighet som den enskilde individen skapar genom egna primära erfarenheter.”⁷¹

Reproduceringen av samhället har försvårats i det moderna samhället. För att reproducera det redan existerande samhället måste människor skapas med samma värderingar annars ändras samhället. När informationsflöde är globalt såsom i dagens samhälle blir det svårt att reproducera eftersom individerna får ta del av nya upplevelser och nya möjligheter öppnas. Detta leder i sin tur till en social förändring i stället för en social reproduktion.⁷² Ett samhälle eller en grupp består endast så länge som medlemmarna finns till genom och för gruppen eller i enlighet med de principer som utgör fundamentet i gruppen. Andan i gruppen måste bibehållas och reproduceras för att gruppen inte skall förändras.⁷³

---

⁶⁶ Giddens (1991)

⁶⁷ Blomberg, (1971)

⁶⁸ Giddens (1991)

⁶⁹ Johanson et al (1980)

⁷⁰ Giddens (1991)

⁷¹ Sernhede (1996) sid. 136

⁷² Giddens (1991)

⁷³ Bourdieu (1996)

2.2.2 Identitetsutveckling i dagen samhälle

Identiteten är i det senmoderna samhället inget som man en gång skaffar och sedan ligger fast, utan identiteten är i ständig förändring och omprövning. Den egna familjen eller kulturens förflutna erbjuder ej någon säker mall för de ungas egna framtida livsprojekt. Det är varken självklart eller längre möjligt att identifiera sig med sina föräldrar eller att överta deras kultur och normer. Det har skett en urholkning av den traditionella livsvärlden.⁷⁴ vilket Ziehe kallar *kulturell friställning*. Dagens unga har större möjligheter att förverkliga sig själva, att visa och tala om känslor, behov och relationer. Samhällets moderniseringsprocess har lett till att individen inte är lika bunden till sin kulturella bakgrund och miljö utan har en rad olika alternativ och möjligheter till att prova, producera, gestalta och förändra sin identitet. Det är inte längre lika förutbestämt vilken identitet som skall skapas eftersom den inte längre är medfödd.⁷⁵ När tidigare kollektiva värderingar och livsmönster ifrågasätts är det ej längre givet vad man skall arbeta med, hur man skall vara eller se ut. Då inget längre är förutbestämt tvingas alla till att bli sökare, och att vara ung innebär att man ännu inte har utvecklat stabila strukturer och rutiner för sitt sociala liv.⁷⁶ Att inte ha några gemensamma kulturella föreställningar eller kollektiva värden kan dock det skapa en osäkerhet och press på den enskilda individen. Detta har lett till att identiteten inte längre är något man smärtfritt växer in i utan det är upp till var och en att forma själv.⁷⁷ Identiteten är i det senmoderna samhället ej något fast utan ett reflexivt projekt som pågår hela livet och att förändringar i identitet kan ske flera gånger under ens livstid.⁷⁸ Gränsen till vuxenlivet har därför blivit svår att dra eftersom identiteten är ett livslångt projekt, ett arbete som aldrig avslutas.⁷⁹

Ungdomsåren är en övergångsperiod mellan barndom och vuxen ålder. Liksom andra övergångsperioder upplevs denna ofta som svår.⁸⁰ Enligt Giddens har övergångar i individens liv alltid krävt psykisk förändring, i de traditionella kulturerna har övergångarna varit något som ritualiserats. I dessa kulturer var det inte mycket som förändrades från generation till generation, förändringen i identiteten var klart utstakad när man gick från adolsensen till vuxenlivet. I det moderna samhället sker förändringen och utforskningen av sig själv som en reflexiv process. Detta gör att i det traditionella samhället var identitetsutvecklingen en kollektiv sak, me-

---

⁷⁴ Sernhede (1996)

⁷⁵ Ziehe (1989)

⁷⁶ Sernhede (1996)

⁷⁷ Ziehe (1989)

⁷⁸ Giddens (1991)

⁷⁹ Sernhede (1996)

dan det i det moderna samhället är en individuell sak. De abstrakta systemen som bildats i det moderna samhället spelar stor roll i samhällets individualisering. Ett bra exempel på den skillnad som ligger i det kollektiverade samhället och det individualiserade är synen på barnuppfostran. Förut lärde man sig hur man uppfostrade barn från tidigare generationer. Idag lyssnar man på instruktioner från experter, såsom barnläkare och lärare. Man måste välja vilken information man skall rätta sig efter, hur man uppfostrar blir därför individuellt. Genom den mänskliga historien har folk levt i sociala miljöer som varit nära knutna till varandra, en individ levde vanligtvis i en miljö med jämlika och de rigida släktskapssystemen gav individen lite utrymme för oberoende handling. Omgivningarna i det moderna samhället har blivit mer heterogen. Man får fler olika intryck och har mer att välja mellan, detta skapar enskilda individer. Giddens påpekar även att moderniteten producerar skillnader, marginalisering och uteslutning.⁸¹

Varje gång en individ går in i en kris blir man tvungen att skapa sig en ny identitet. En kris tvingar oss till att finna oss själva. Då det moderna samhället utsätter dess individer för kriser konstant, förändras även våra identiteter under livets gång. Moderniteten tvingar individen att ställa frågan: Hur skall jag leva? Varje dag måste denna fråga besvaras, då flödet av möjligheter på hur man kan leva är konstant. Varje ögonblick av livet är ett nytt ögonblick individen kan fråga sig själv, vad vill jag? I och med att man lever varje ögonblick av livet reflexivt medvetet leder detta till potentiella förändringar.⁸² Senmoderniteten kännetecknas av en reflexivitet då osäkerhet och ambivalens genomsyrar den senmoderna vardagen vilket gjort det nödvändigt att förstå, tolka och skapa oss själva och vår värld. Vår förmåga att iaktta, förstå, kommentera och förhålla oss till oss själva och andra har ökat.⁸³

En annan aspekt av det senmoderna samhället är att socialisationen har församhälleligats. Detta har skett genom dels en ökning av det offentliga delaktighet i barnuppfostran, dels de allt mer pressade förändringarna av arbetslivet som påverkar föräldrarnas uppfostringsmönster. Både primär- och sekundärsocialisationen har ändras och sätter annorlunda spår i de ungas

---

⁸⁰ Johanson et al (1980)

⁸¹ Giddens (1991)

⁸² Giddens (1991)

⁸³ Sernhede (1996)

inre liv. Dagens adolcensförlopp är mindre beroende av primärsocialisationens förutsättningar och strukturer än vad den ”klassiska” adolcensen var.⁸⁴

Samhällsutvecklingen har lett till att ungdomarnas roll i samhället har förändrats och ungdomstiden har blivit allt längre.⁸⁵ Den fysiska vuxenheten (puberteten) börjar allt tidigare samtidigt som den unge allt senare accepteras som vuxen av samhället. Förr var det vanligt att man steg ut i arbetslivet direkt efter den sjuåriga grundskolan, idag kan man inte räkna med att få ett arbete efter nio år i grundskolan och även efter en gymnasieutbildning finns det svårigheter att komma ut på arbetsmarknaden.⁸⁶

Under övergångstiden har ungdomarna ej möjlighet att delta i samhällets liv på samma villkor som i tidigare samhällen. Samhällets strukturomvandling och premieringen av vad som är högeffektivt, rationellt och lönsamt lämnar ingen naturlig plats för de individer som inte är tillräckligt effektiva. Under denna kategori faller ungdomarna som under tiden de väntar på sin plats i samhället får gå i skolan och skaffa sig lämpliga teoretiska kunskaper. Ungdomarnas möjligheter till att aktivt delta i produktionsprocessen blir allt mindre och ansvaret för dem själva samt för samhället runt omkring tas av vuxna. Ungdomsperioden präglas därför av passivitet och de har endast en betydelsefull roll under denna tid: som konsument.⁸⁷ Då unga fräntas möjligheten till att bli fullvärdiga samhällsmedlemmar genom att bli avskilda från produktionen av samhällets tillgångar blir en känsla av att inte kunna påverka och styra sina egna liv framträdande. Den osäkra väntan på att bli vuxen är problematiserande.⁸⁸

Marginalisering, omyndighet och maktlöshet är kännetecknen på ungdomars situation i dagens samhälle. På det sociala planet särbehandlas de unga på en rad olika områden till exempel har de inget inflytande på arbetssituationen i skolan. Gemensamt för alla unga är att de är beroende av varandra i arbetet mellan barndom och vuxenhet då de är tvingade att skapa och ompröva sin identitet och lämna familjen. Här är kamratgruppens funktion viktig, gänget utgör en väsentlig del av den unges sociala värld. Gängtillhörigheten är ofta avgörande för den enskilda medlemmens identitet och omvärldsrelation. I gänget spenderas mer tid än med föräldrarna. Gänget är ett nödvändigt övergångsområde för ungdomarna, där frigörelse från föräldrar

---

⁸⁴ Sernhede (1996)

⁸⁵ Eriksson et al (1979)

⁸⁶ Johanson et al (1980)

⁸⁷ Eriksson et al (1979)

⁸⁸ Eriksson et al (1979)

och experiment med den egna identiteten kan utföras, det fungerar som en plattform där kritiken och ifrågasättandet av vuxenvärlden utvecklas. Gänget kan också ha en avskärningsfunktion där medlemskapet ställer krav på blind inordning som bromsar den enskildas individualisering.⁸⁹

”Vi måste sträva efter att föra de unga närmare samhällsproduktionen, ge dem meningsfulla uppgifter i samhället, ställa krav på dem och ge dem möjligheter till medinflytande och ansvar.”⁹⁰

Ungdomskulturer kan uppstå på grund av tillkomsten av skola och andra institutioner som är avsedda för bara ungdomar. I dessa arbetar ungdomarna ej längre sida vid sida med de vuxna för ett gemensamt mål utan vuxna har en ställning som kan upplevas som förtryckande. Som en följd av detta stärks banden med de jämnåriga.⁹¹ Deras behov av gemenskap och jämlika relationer leder till att de umgås intensivt i mer eller mindre sammansvetsade grupper. För att gänget skall kunna fungera som grupp behöver de ett gemensamt mål, något att göra tillsammans. Gruppen har större möjligheter att överleva om den möter ett visst tryck utifrån.⁹² Ungdomarnas situation är ny för 1900-talet och har först under de senare decennierna blivit vanlig. Denna situation är en förutsättning för att ungdomsmiljöer med brottslighet som en umgängesform kan uppstå i en sådan omfattning som den har gjort.⁹³

3 Diskussion

3.1 *Storstaden*

På 1800-talet inträdde en ökad *differentiering* (arbetsdelning) i samhället. Arbetsdelningen ledde till att folk sökte sig till städerna som började växa. Denna massiva inflyttning påverkade hur staden utformades samt dess fysiska och sociala miljö. Simmel menar att arbetsdelningen ledde till att den enskilde blev unik och outhärlig, men samtidigt mer beroende av alla andra⁹⁴. Enligt Durkheim skapar arbetsdelningen en helt ny sorts solidaritet i samhället. Den *mekaniska solidariteten* som baserades på en låg arbetsfördelning och att människornas liv liknar varandra byts ut mot den *organiska socialiteten* som baseras på en hög arbetsdel-

---

⁸⁹ Sernhede (1996)

⁹⁰ Eriksson et al (1979)

⁹¹ Eriksson et al (1979)

⁹² Johanson et al (1980)

⁹³ Sarnecki (1983)

⁹⁴ Simmel (1981)

ning och att människornas liv är olika varandra. Detta leder till att man är beroende av varandra och det ömsesidiga beroendet genererar solidaritet. Synen på kriminalitet genomgick även den en förändring. I det mekaniskt solidariska samhället hotade avvikelser hela samhället och kriminalitet straffades hårt medan i det organiska solidariska samhället tas ej vissa lagöverträdelser så allvarligt då alla är olika varandra.⁹⁵

Skillnaderna på vilka grunder solidariteten skapas kan man dra en jämförelse till i de områden som Shaw och McKay undersökte. I områden där stor homogenitet rådde genomfördes de brott som områdets invånare stod för i andra områden. Man kan anta att brottslighet sågs som ett stort hot mot gemenskapen och området. Det rådde en mekanisk solidaritet som rubbades vid sociala avvikelser. Den organiska solidariteten hotas ej på samma sätt av avvikande beteenden då den grundar sig i att invånarna i området är olika. På grund av brokigheten i befolkningssammansättningen rådde det en organisk solidaritet i de områden som karakteriserades som socialt instabila. Ett brott sågs inte som ett hot mot hela sammanhållningen i området.

Chicagoskolans brottekologiska forskning undersökte relationen mellan storstadsmiljö och brott. Sedan länge har man sett att brottsligheten är större i städer än på landsbygden och att den tenderar att växa med stadsstorleken⁹⁶. Det finns olika teorier som förklarar detta fenomen. Chicagoskolans tar upp två framträdande faktorer som bidrar till den ökande brottsligheten i storstaden, stadens miljö och att det finns en försvagad social kontroll i staden.

The concentric zone theory grundar sig på hur en stad växer fram under en stor och ständig inflyttning av nya invånare. Hur storstäderna utformades då och hur de är utformade idag är kanske inte direkt översättbara. Men de karakteristiska som präglade Burgess zone in transition samt Shaw och McKays delinquent areas kan man finna i dagens oattraktiva områden. På Möllevången i Malmö råder det en relativt hög brottslighet. Här finns en blandad befolkning, nedslitna hus, många låginkomsttagare samt socialbidragstagare. Det är inte många som äger sina egna hem. När området byggdes flyttade de högre betalda arbetarna dit från innerstadens fattigområden. Då deras ekonomiska förutsättningar förbättrades ytterligare flyttade de till områden där man ägde sina egna hem.⁹⁷

---

⁹⁵ Ritzer (1996)

⁹⁶ Wikström (1987)

⁹⁷ Stigendal (1995)

Även nyare studier tar upp hur stadens uppbyggnad och framväxt påverkar stadens brottsstatistik. Los Angeles i USA är en stad som studerats. Los Angeles har den största gängverksamheten i USA med ungefär 1000 olika gäng och med cirka 150 000 aktiva medlemmar.⁹⁸ Staden har växt snabbt och absorberat närliggande städer. Detta har gjort att det inte finns något speciellt centrum och befolkningen bor inte in på varandra. De etniska grupperna har bosatt sig i vars en del av staden. De stora avstånden i Los Angeles har kompenseras med stora vägar (här finns drygt 80 mil motorväg).⁹⁹ Avstånden mellan husen gör det svårare för invånarna att ha ”uppsikt” och den sociala kontrollen försvagas. Genom detta blir det svårare att kontrollera sitt område. Shaw och McKay menar att oorganiserade grannskap hjälper till att producera och kvarhålla ”kriminella traditioner”. De säger även att det är områdets miljö, och inte individerna i området, som påverkar inblandningen i brott.

Teorier om hur staden och dess miljö påverkar människan finner man även hos andra teoretiker. Weber betecknar staden som en marknadsplats, tillfällighetstrukturen. Lofland talar om staden som en värld av främlingar. Främlingar bidrar till att försvaga den sociala kontrollen. Dessa två karaktäristika av staden gör det lättare att leva som social avvikare, det finns jordmån för brottskultur, en lägre upptäcktsrisk, ett mer utvecklat nöjesliv samt ett större frestelsetryck.¹⁰⁰ Även Simmel talade om storstaden och hur den påverkade människans ande¹⁰¹.

Enligt Simmel karaktäriseras storstaden av snabba och oavbrutna växlingar av yttre och inre intryck. Människan reagerar på skillnader och medvetandet stimuleras av skillnaden mellan den ögonblickliga förnimmelsen och den föregående. Bestående förnimmelser, processer och kontraster som präglas av regelbundenhet och enbart obetydliga skillnader förbrukar mindre medvetande än den snabba koncentrerade följden av växlande bilder som existerar i storstaden. I storstaden finns det tydliga skillnader inom det fält man kan överblicka, intryck som oväntat tränger sig på. Då vårt medvetande reagerar på skillnader tar storstaden en del av vårt medvetande i anspråk och storstadslivets personlighetstyp karaktäriseras av *intensifiering av nervlivet*, till skillnad från småstaden och lantlivets sinnliga-andliga livsmönster som är långsammare och kännetecknas av en vanemässig och regelbunden rytm.¹⁰²

---

⁹⁸ Nyqvist (1992)

⁹⁹ Boije av Gennäs (1995)

¹⁰⁰ Wikström (1987)

¹⁰¹ Simmel (1981)

¹⁰² Simmel (1981)

Samtidigt som storstaden erbjuder individen ett visst slag och mått av personlig frihet och erbjuder den enskilde rörelsefrihet, självständighet och individualitet, skriver Simmel även att den blaserade attityden (*die Blasiertheit*) är utmärkande för storstaden och att inget annat själsligt fenomen är så framträdande som denna attityd. Blaseringen uppstår av att nervernas stimuli växlar snabbt, kontrasterna följer tät på varandra. Ett omåttligt njutningsliv gör individen blasé. Då detta liv under en lång tid retar nerverna till att reagera kraftigt reagerar de till slut inte alls. Nerverna förbrukas och får ingen tid till återhämtning eftersom de blir kvar i samma miljö, nerverna anpassar sig till miljön och avstår från att reagera.¹⁰³

Det finns många likheter mellan Simmels skildring av storstaden och hur dagens samhällsutveckling beskrivs samt Chicagoskolans snabbt växande samhälle. Intrycken kunde bli många precis som i dagens allt hetsiga tempo och ökade mediala intryck. Alla intryck leder till en blasé inställning. Den sociala kontrollen försvagas av alla intryck som förstärks av områdets föränderlighet med hög andel in- och utflyttningar samt den brokiga befolkningssammansättningen. Den sociala kontrollen blir inte lika lidande i stabila homogena områden intrycken blir mindre, och oftast bor det även ett färre antal människor där. I de socialt instabila områdena har människan påverkats så mycket att hon inte reagerar på socialt avvikande beteendena.

Befolkningen i områdena i förändring påverkas av de stora omflyttningarna i området. Detta sliter på nervernas förmåga att reagera, vilket leder till att man blir blasé för den höga brottsligheten. Hög brottsnivå gör att man tolererar mer än i de lugna kvarteren där man ej utsätts för lika mycket stimuli. Det moderna samhället består av oändligt många intryck, dagens ungdomar får en blasé attityd och söker nya vägar efter spänning.

Det var föränderligheten i området som ledde till den sociala instabiliteten i området. Det fanns en mångfald av normer och barnen utsattes för många varierande standards. Barnen socialiserades in i ett samhälle där det var vanligt med brottsaktivitet. Eftersom socialisationsprocessen pågår genom hela livet påverkas människans tankar och handlingar av den ständiga interaktionen som sker mellan henne och omgivningen.¹⁰⁴ Studier visar att ungdomar som bor i ett område med hög brottslighet löper större risk att begå brott än de som bor i områden

---

¹⁰³ Simmel (1981)

¹⁰⁴ Leino et al (1992)

med mindre kriminalitet. De som växer upp med hög brottslighet kan tro att brott är vardagligt och normalt och att de inte gör något fel när de begår brott.¹⁰⁵

För dagens ungdomar är det den snabba föränderligheten i samhället i stort som leder till att social instabilitet uppstår. Socialisationen påverkas allt mindre av föräldrarna utan sker utanför familjehemmet i allt större utsträckning av institutioner och framför allt av vänner och medier. Institutioner som är menade att ta hand om socialisationen misslyckas på grund av att ungdomarna där ej känner att de har någon medbestämmanderätt och organiserar sig med varandra och jobbar för ett gemensamt mål.

3.2 Gäng

Gäng eller kamratgrupper skapas när ungdomar börjar frigöra sig från sina föräldrar och söker ett annat socialt sammanhang. De bildar egna grupper, eftersom de varken hör hemma med barn eller vuxna, med handlingsmönster och åsikter som de kan acceptera. Familjegruppen byts ut till kamratkollektivet.¹⁰⁶ I gänget tränar ungdomarna sig i jämlika relationer med sina jämnåriga kamrater. I de flesta andra relationer har vuxna ett naturligt övertag i erfarenheter och makt. För att klara sin vuxna roll i framtiden är träningen i jämlika relationer viktig för tonåringarna.¹⁰⁷ Därför har gänget/kamratgruppen en viktig funktion i den kaotiska brytningstiden mellan barn och vuxen.

Kamratgänget förser sina medlemmar med gemensamma normer, värderingar, känslomässiga relationer till andra människor och samfundstillhörighet. Grupptillhörigheten skapar trygghet och medlemmarna förväntas uppträda i enlighet med gruppens allmänna handlingsregler.¹⁰⁸ I de kriminella gängen blir brotten en gemensamhetsaktivitet. Den som ej följer gruppnormerna blir utstött, på detta sätt är det gruppen som i hög grad bestämmer medlemmarnas handlingar och en skötsam pojke kan i ett kriminellt gäng bli en brottsling. Lojaliteten är huvuddygden i gänget.¹⁰⁹

Undersökningar visar att de flesta ungdomsbrott inte begås av enskilda individer, utan av grupper. Shaw och McKay studerade pojkar som blivit förda inför ungdomsdomstolen i Cook

---

¹⁰⁵ Kinnear (1996)

¹⁰⁶ Blomberg (1971)

¹⁰⁷ Sarnecki (1983)

¹⁰⁸ Blomberg (1971)

¹⁰⁹ Blomberg (1971)

County 1928. 81,8 % av pojkarna som begått brotten hade blivit förda inför rätten som medlemmar i en grupp/ett gäng. Då brottet enbart handlade om stöld, var siffran 89 %. I de flesta fallen där en ensam pojke hade utfört brottet var influenserna från kamrater påvisbara.¹¹⁰

En annan undersökning visar att de flesta ungdomsbrotten ofta är spontana och tämligen meningslösa. Brotten är förvirrade, dåligt planerade och utan ett genomtänkt motiv. Särskilt de yngre ungdomarnas stölder var av saker som de ej hade någon användning för och som de senare slängde, gav bort eller förstörde. De flesta ungdomarna kunde inte förklara varför de hade begått brotten. Den vanligaste förklaringen var att det var roligt. Slutsatsen som drogs av dessa fynd var att ungdomarnas behov av gemenskap med kamrater, av aktivitet och spänning i tillvaron tillfredsställdes genom att begå brott tillsammans. Brotten blev ett sätt att umgås och ungdomsbrotten präglas av en social och lustbetonad karaktär.¹¹¹

”En stor del av den studerade ungdomsbrottsligheten kan bäst karaktäriseras som de ungas sätt att umgås med jämnåriga kamrater.”¹¹²

Även om ungdomarnas bakgrund kan påverka benägenheten att söka sig till avvikande grupper, går det inte att bortse från möjligheten att de också påverkas mer direkt av dessa grupper.¹¹³ De flesta av oss har ett normsystem som säger att det är fel att begå brott men i de kriminella ungdomsgängen accepteras dessa handlingar och till och med uppmuntras eftersom de ger medlemmen högre status.¹¹⁴

Dewey anser att ett samhälle är uppbyggt och utgörs av ett antal människor som arbetar utifrån samma idéer, i gemensam anda och för gemensamma mål vilket leder till att de hålls tillsammans. Denna struktur skapar en större känsla av solidaritet.¹¹⁵ På detta sätt kan man förklara gänget som ett litet samhälle där gemenskapen är viktig och gör gänget starkt. Enligt Shaw och McKay skapar mobiliteten och heterogeniteten i de stadsområden som hade hög brottslighet social instabilitet och svag social kontroll. Det fanns ingen social struktur där gemensamma problem löses. Även dagens snabba samhälle karaktäriseras av mobilitet och heterogenitet.

---

¹¹⁰ Shaw et al (1969)

¹¹¹ Sarnecki (1983)

¹¹² Sarnecki (1983) sid. 41

¹¹³ Sarnecki (1983)

¹¹⁴ Sarnecki (1983)

¹¹⁵ Dewey (1995)

I delinquent areas skapas ingen naturlig sammanhållning då det saknas gemensamma produktiva aktiviteter. Dagens ungdomar känner sig ej delaktiga i det vuxna samhället. På detta sätt kan gänget till att utöva mer kontroll än samhället i stort då de ej känner sig som en del av det. Gänget drivs av en gemenskap och arbetar för samma mål. Dagens samhälle karaktäriseras av ett hetsigt tempo, mångfaldigt stimuli samt ökande valmöjligheter. Detta leder till att det ej finns några gemensamma värden eller kulturella föreställningar att luta sig på. Vilket resulterar i en osäkerhet på den enskilda individen. Ungdomar får ej deltaga aktivt i produktionen och upplever ej att de kan ta ansvar över sina liv. Då de ej känner sig delaktiga i samhället skapar de sina egna samhällen, gänget, där de gemensamt arbetar för sitt mål. En annan faktor som har lett till att ungdomar ej känner en gemenskap i samhället är ju att institutioner har uppkommit enbart för dem. I skolan upplever inte ungdomarna att man arbetar gemensamt med de vuxna för ett mål utan snarare känner ungdomarna sig förtryckta av de vuxna.

Att vara medlem i ett gäng kan hjälpa till att utveckla individen, men gänget kan också ställa krav på blind inordning. Då det spenderas mer tid i gänget än i familjen utövar gänget mer kontroll.

4 Sammanfattande slutsatser

Man kan ej ta ett fenomen och lyfta det ur sin kontext och därefter studera det. Den miljö, både den fysiska och den sociala, som omger individen påverkar individens handlingar. Denna uppsats visar att det inte finns endast en orsak till att ungdomar börjar begå brottsliga handlingar. För att förklara en brottslig handling måste man titta på vilket samhälle som har format individen och under vilka omständigheter brottet utförts. Denna uppsats har inriktat sig på hur stadens fysiska och sociala miljö samt hur dagens samhällsutveckling påverkar individen till att begå brottsliga handlingar. Det finns givetvis fler faktorer som bidrar till individens komplicerade kontext.

Kan då Chicagoskolans teorier som grundar sig i en snabbt växande stad tidigt 1900-tal användas för att förklara dagens ungdomsbrottslighet. Jag anser att detta går även om deras teorier om stadens utformning inte är direkt översättbara till dagens städer. I dag är det ofta populärt att bosätta sig i de centrala delarna av staden, men de flesta bor i storstädernas förorter som ofta är hårt segregerade, och de tyngre industrierna är idag inte belägna i dagens stadskärnor. Trots detta finns det likheter mellan Chicagoskolans teorier och dagens samhällsut-

veckling. Chicagos snabba framväxt (från knappt 4 500 invånare till över två miljoner på 70 år) ledde till många förändringar i staden och dess fysiska och sociala miljö. Även om dagens städer inte växer i denna enorma takt så är dagens samhällsutveckling snabbare än någonsin förr vilket leder till många genomgripande förändringar. Vilka likheter går då att finna?

Chicagoskolan fann att det var områdets natur som påverkade brottsaktiviteten och inte de specifika individerna som bodde i området. De områden i staden där det fanns brister i den fysiska och i den sociala miljön hade hög ungdomsbrottslighet, det vill säga the zone in transition/delinquent areas. I dessa områden skapades social instabilitet främst för att området präglades av hög föränderlighet och låg social kontroll. Områdena hade en brokig sammansättning av boende vilket ledde till att det fanns flera olika normsystem och standardbeteenden i området. Dessa faktorer tas även upp i teorier om dagens samhällsutveckling. Dagens samhälle präglas av många och snabba förändringar samt ett oändligt stort utbud av information och värderingar samt varierade livsstilar som lever parallellt. Av detta kan man se att den sociala miljön i dagens samhälle är lik den miljö som fanns i the zone in transition/delinquent areas.

Alla de förändringar och intryck som beskrivs i Chicagoskolan och i de refererade teorierna om dagens samhällsutveckling kan leda till vad Simmel betecknade som en blaserad attityd skapas hos individerna. Om samhällsklimatet leder till att individerna inte reagerar längre blir den sociala kontrollen, som är viktig enligt Chicagoskolan för att motverka avvikande beteende, ännu svagare. Det blir då lättare för ungdomar att begå brottsliga handlingar när omgivningen inte reagerar märkvärdigt på aktiviteten.

En skillnad finns dock, medan den sociala instabiliteten i Chicagoskolan påverkade de individer som bodde i området påverkar dagens samhällsutveckling alla individer i samhället oavsett bostadsområde, klass, kön eller generation. Det går inte att värja sig från det mediala flödet av information och bilder. Men om det är på detta viset hur kommer det sig då att inte alla ungdomar sluter sig till kriminella gäng.

Enligt Chicagoskolan hade de områden med låg ungdomsbrottslighet bättre fysisk miljö, det fanns likhet i de värderingar och normer samt barnen erbjöds konventionella aktiviteter inom området. Även i dagens samhälle finns det skillnader i den fysiska och sociala miljö som omger individen.

Dagens samhälle ger ökade valmöjligheter för individen jämfört med bondesamhället som präglades av fasta rutiner och värderingar samt få förändringar. I dagens samhälle erbjuds inte någon säker mall för individens identitet. Valmöjligheterna leder till större möjligheter att förverkliga sig själv men skapar även större osäkerhet för individen. Identiteten förändras sedan under hela livstiden, eftersom det ständiga informationsflödet tvingar individen till att ta ställning till hur han/hon vill spendera sitt liv. Även om dagens samhällsutveckling har lett till ökad social instabilitet erbjuder den också individen möjlighet till ständig förändring av sig själv.

Primärsocialiseringens roll för individen har minskat i dagens samhälle genom att socialisationen har församhällegats. Detta leder till att individen inte är så beroende på vilka värderingar familjen besitter. Det kan då istället spela större roll vilka individen umgås med runt familjen, vilket gäng de ansluter sig till. Den största socialiseringen kan därför ske i gänget vilket förklarar varför någon kan börja begå brottsliga handlingar även om de inte tänkt det från början. Gänget kan även erbjuda en trygghet och gemenskap som unga kan sakna i dagens föränderliga samhälle. Varför gänget blir viktigt för den unge kan bero på att de inte känner sig delaktiga i samhällets mål. I gänget får de den gemenskapen de saknat och i och med att de strävar efter ett gemensamt mål kan man se gänget som ett litet samhälle i sig som kan utöva stor makt på sina medlemmar.

Således kan man konstatera att det finns faktorer i både den fysiska och i den sociala miljön som påverkar individens handlingsmönster. Dagens snabba samhällsutveckling kan förstärka dessa faktorer och leda till att individen väljer att begå en brottslig handling.

5 Källförteckning

Abrams, Philip (1982) *Historical Sociology* Somerset: Open Books Publishing Ltd.

Ahlberg, Jan (red) (1996) *Brottsutvecklingen 1994 BRÅ - rapport 1996:4* Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Blomberg, Dick (1971) *Den svenska ungdomsbrottsligheten* Stockholm: Natur och Kultur

Boije af Gennäs, Louise (1995) *Los Angeles – En djupdykning i världens ytligaste stad* Stockholm: Nordstedts Förlag AB

Bondeson, Ulla (1974) *Fången i Fångsamhället - Socialisationsprocesser vid ungdomsvårdskola, ungdomsfängelse, fängelse och internering* P. A. Norstedt & Söners förlag

Bonniers compact lexikon (1997) Stockholm: Bonnier Lexikon AB

Bourdieu, Pierre (1996) *Homo Academicus* Stockholm/Stehag Brutus Österling Bokförlag
Symposion

Davies, Karen (1996) *Önskningsar och realiteter – Om flexibilitet, tyst kunskap och omsorgsrationalitet i barnomsorgen* Stockholm: Carlsson Bokförlag

Dewey, John (1995) *Individ, skola och samhälle - Pedagogiska texter* Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur

Eriksson, Ulla-Britt & Sarnecki, Jerzy (1979) *Samhället och de unga lagöverträdarna - Rapport från ett utvecklingsprojekt BRÅ - rapport 1979:2* Stockholm: Utvecklingsenheten

Gesser, Bengt (1996) *Förord i Bourdieu, Pierre Homo Academicus* Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion

Giddens, Anthony (1991) *Modernity and Self-Identity – Self and Society in the Late Modern Age* Padstow, Cornwall: Polity Press

Hammersly, Martyn & Atkinson Paul (1995) *Ethnography - Principles in practice Second edition* London: Routledge

Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn (1991) *Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder* Lund: Studentlitteratur

Kinnear, Karen (1996) *Gangs - a reference handbook* Santa Barbara, Cal: ABC: CLIO

Johanson, E. Kell (red.), Jones, Lisen, Sarnecki, Jerzy, Szebehely, Marta, Teleman, Stefan & Wall, Jonas (1980) *Bra och dåliga ungdomsmiljöer* Täby: Bokförlaget Robert Larson AB

Leino, Anna-Liisa & Leino Jarkko (1992) *Grundbok i pedagogik* Esbo: Schilds Förlags AB/Editum

Lilly, J. Robert, Cullen, Francis T. & Ball, Richard A. (1995) 2nd ed *Criminological Theory - Context and Consequences* Thousand Oaks: SAGE Publications

Lindgren, Sven-Åke (1998) *Om brott och straff - Från sociologins klassiker till modern kriminologi* Lund: Studentlitteratur

Nyqvist, Anette (1992) *East Side Story* Stockholm: Arbetaren

Ritzer, George (1996) *Sociological theory* Fourth Edition Singapore: McGraw-Hill International editions

Sarnecki, Jerzy (1983) *Brottsliga ungdomsgäng* BRÅ - rapport 1983:2 Stockholm: Forskningsenheten

SCB (1986) *Kvinnors rätt och orätt - Statistik och tankar om kvinnor och brott* Stockholm: Statistiska central byrån

Sernhede, Ove (1996) *Ungdomskulturen och de Andra - Sex essäer om ungdom, identitet och modernitet* Göteborg: Bokförlaget Diadalos AB

Shaw, Glifford R. & McKay, Henry D. (1969) *Juvenile Delinquency and Urban Areas* Chicago: The University of Chicago Press

Simmel, George (1981) *Hur är samhället möjligt? - och andra essäer* Göteborg: Bokförlaget Korpen

Stigendal, Mikael (1995) *Sociala värden i olika sociala världar. Delrapport 1: Södra Innerstaden* Levnadsundersökningen

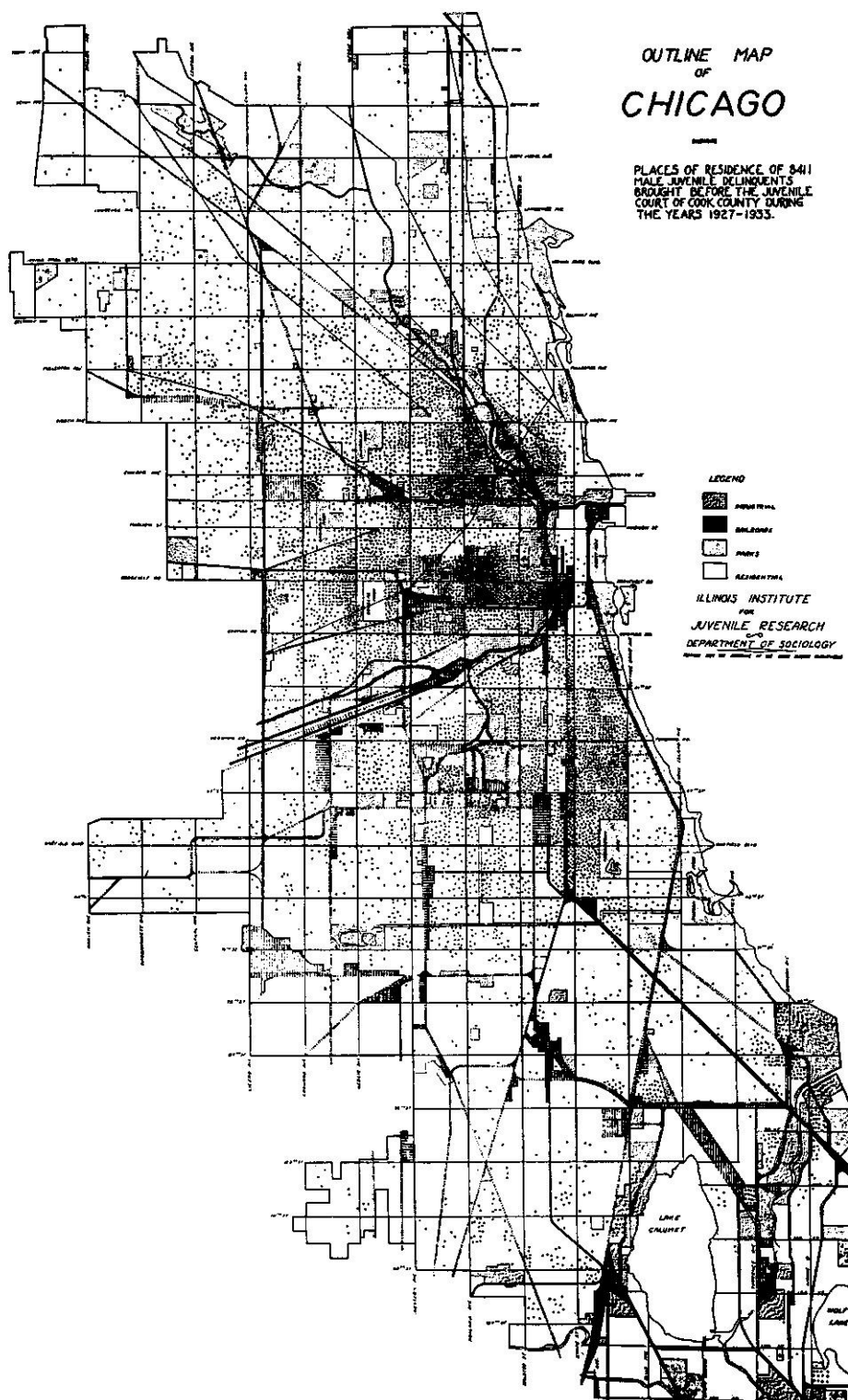
Sveri, Knut (1974) *Brottslighetens volym och struktur* i Daun, Åke, Börjeson, Bengt & Åhs, Stig *Samhällsförändringar och brottslighet* Stockholm: Tidens Förlag – Folksam

Svenning, Conny (1997) *Metodutveckling* Lorentz Förlag

Thurén, Torsten (1991) *Vetenskapsteori för nybörjare* Stockholm: Liber AB

Wikström, Per-Olof H (1987) *Brott och stadsmiljö - Storstadskriminalitet. Del 1. En undersökning av våldsbrott, rån, skadegörelse och bostadsinbrott i Stockholm år 1982* BRÅ Forskningsenheten 1987:3 Stockholm: Allmänna förlaget

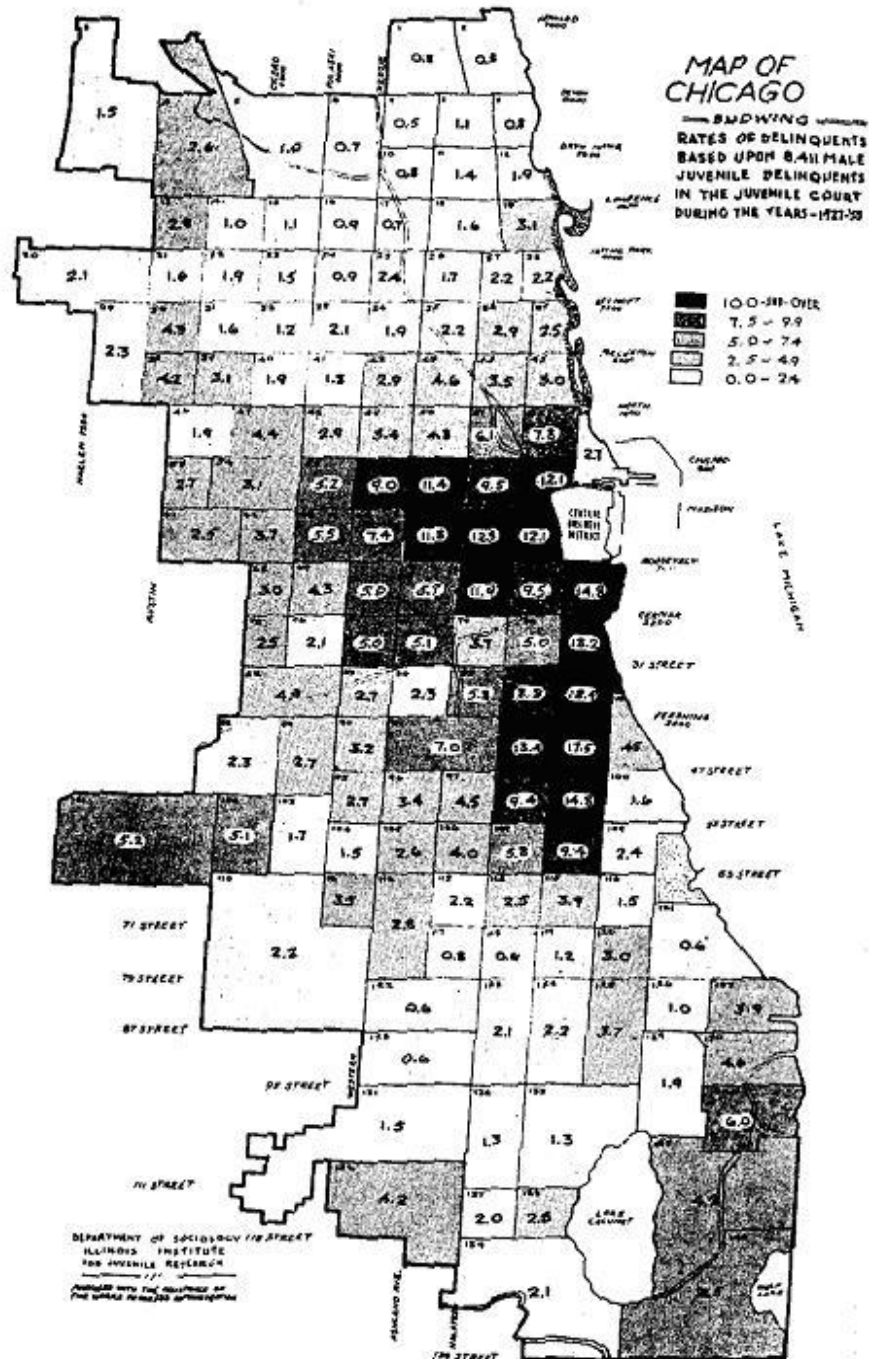
Ziehe, Thomas (1989) *Kulturanalyser – ungdom, utbildning, modernitet* Stockholm/Stenhag: Symposion Bokförlag

DISTRIBUTION OF MALE JUVENILE DELINQUENTS, CHICAGO, 1927-33

Kartan visar fördelning av de 8411 undersökta pojkarnas adresser. Varje prick på kartan representerar en pojkes hemadress. Varje prick motsvarar en pojke oberoende på hur många gånger han varit framför domstolen.¹¹⁶

¹¹⁶ Shaw et al, 1969: 51

RATES OF MALE JUVENILE DELINQUENTS, CHICAGO, 1927-33

Kartan visar frekvensen på antal pojkar i åldrarna 10 - 16 år från varje område som blivit förda framför ungdomsdomstolen under åren 1927 - 1933.¹¹⁷

¹¹⁷ Shaw et al, 1969: 54